Van

Postbus 60055, 6800 JB Arnhem
Velperplein 8, 6811 AG Arnhem
Telefoon (026) 355 13 55
Fax (026) 355 13 99
info@kplusv.nl
www.kplusv.nl

Rapport

Evaluatie rekenkamercommissie Oude-IJsselstreek 2008-2010

Opdrachtgever
Rekenkamercommissie Oude-IJsselstreek

Referentie

Arnhem, 4 maart 2010
Ons kenmerk 1011051-044/mmu/dme

Inhoud

1	**Inleiding**	1
1.1	Achtergrond	1
1.2	Leeswijzer	1
2	**Samenstelling rekenkamercommissie**	2
3	**Periode 2008 tot 2009**	3
4	**Periode 2009 tot maart 2010**	5
5	**Het functioneren van de rekenkamercommissie**	9
6	**Conclusie en aanbevelingen**	13
6.1	Conclusie	13
6.2	Aanbevelingen	13

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Naar aanleiding van het eerste evaluatierapport[1] van de rekenkamercommissie (rkc) over haar eigen functioneren in de periode 2006-2008 is door het raadpresidium gesteld om de rkc in deze vorm aan te houden voor een periode van twee jaar. In de periode 2008 tot maart 2010 zijn drie rekenkameronderzoeken uitgevoerd. Eén naar het woningbeleid, één naar het inkoopbeleid en één naar het communicatiebeleid van de gemeente. Het onderzoek naar het woningbouwbeleid is deels al meegenomen in de eerdere evaluatie. In deze evaluatie komt slechts de nasleep daarvan aan bod. De twee in 2010 opgeleverde onderzoeken zijn binnen het afgesproken tijdpad naar tevredenheid afgerond. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd door de onderzoekers Martijn Mussche (secretaris ad interim) en Myrthe Heerink van onderzoeksbureau KplusV in samenwerking met de rkc-leden.

Deze evaluatie is opgesteld door bovengenoemde onderzoekers in samenspraak met de rkc. Het heeft daarmee het karakter van een zelfevaluatie. Het is een vervolg op de eerdere evaluatie waarbij de aandachtspunten van het raadspresidium zijn meegenomen. Het raads-presidium is ook bevraagd over het presteren van de rkc in de afgelopen periode. De rkc heeft de onderzoekers de opdracht meegegeven om met scherpe blik naar procesgang en resultaten te kijken. Alleen een voldoende kritische zelfevaluatie heeft waarde voor de gemeente en de toekomstige invulling van de rekenkamerfunctie.

Het evaluatierapport van deze afgelopen twee jaar zal in 2010 de basis zijn voor een besluit van de nieuwe gemeenteraad over de invulling van de rekenkamerfunctie. Het voor u liggende rapport is de evaluatie van het functioneren van de Rekenkamercommissie van de gemeente Oude-IJsselstreek in de periode van september 2009 tot en met februari 2010.

1.2 Leeswijzer

In dit rapport komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Hoofdstuk 2: De samenstelling rekenkamercommissie in deze periode.
- Hoofdstuk 3: De periode direct het eerste evaluatierapport, van 2008 tot begin 2009.
- Hoofdstuk 4: De periode begin 2009 tot maart 2010.
- Hoofdstuk 5: Het functioneren van de rekenkamercommissie.
- Hoofdstuk 6: Conclusies en aanbevelingen.

[1] Evaluatie rekenkamercommissie Oude IJsselstreek periode 2006 – 2008 24 juni 2008

2 Samenstelling rekenkamercommissie

In de raadsvergadering van 27 april 2006 heeft de raad van de gemeente Oude-IJsselstreek besloten om over te gaan tot de instelling van een rekenkamercommissie bestaande uit interne leden en een externe voorzitter. Door middel van dit besluit worden onafhankelijke deskundigheid en voldoende betrokkenheid bij de lokale gemeenteraad gecombineerd in de rekenkamer. De externe voorzitter is tot en met juni 2008 in functie geweest. Van 1 juli 2008 tot en met 3 maart 2010 bestond de rekenkamercommissie uit de volgende leden:

- mevrouw. W.M Nijhof-Groen (raadslid);
- de heer D.J. Gussinklo (voorzitter/raadslid);
- de heer H.P.M. Teunissen (raadslid);
- de heer W.H. Wensink (raadslid).

De leden van de rekenkamercommissie zijn niet verkiesbaar bij de raadsverkiezingen op 3 maart 2010. De rekenkamercommissie zal in deze samenstelling vanaf maart 2010 ophouden te bestaan.

Van september 2009 tot maart 2010 heeft deze rkc een externe ad interim secretaris gehad: de heer M. (Martijn) Mussche (adviseur KplusV).

3 Periode 2008 tot 2009

In 2008 is één rekenkameronderzoek opgeleverd: 'Tussen Droom en Daad, Woningbouwbeleid in de gemeente Oude IJsselstreek, 24 juni 2008'. Uit de bestuurlijke reactie van het college van B&W op het rapport was al duidelijk dat een aantal centrale aanbevelingen uit dit rapport niet zou worden opgevolgd. De presentatie van dit onderzoek was geagendeerd voor de commissievergadering op 26 juni 2008. Door ziekte was de toenmalige externe voorzitter afwezig, waardoor de raadsbehandeling niet heeft plaatsgevonden. Ook in latere raadsvergaderingen is dit onderzoek niet meer aan de orde gesteld. Het draagvlak van de raad voor het onderzoeksonderwerp bleek achteraf beperkt te zijn.Terugkijkend beoordeelt de rkc de gang van zaken als teleurstellend: inhoudelijk heeft het onderzoek weinig effect gehad, de procesgang heeft daar ook niet aan bijgedragen.

Tijdens de raadsvergadering op 18 december 2008 is een raadsvoorstel besproken met betrekking tot de rekenkamercommissie. Onderwerpen die aan bod kwamen tijdens deze vergadering zijn: het besluit voor de doorstart van de rkc, de effecten van de onderzoeken van de rkc en de conclusies en adviezen van het evaluatierapport van de rkc.

Hoofdpunten hieruit zijn de volgende:

- de onderzoeksrapportages van de rkc sorteren tot op heden niet voldoende effect. De rapporten bevatten te veel informatie en zouden meer gericht moeten zijn op politieke oordeelsvorming;
- de onderzoeksonderwerpen zouden, in het verlengde van de gerichtheid op politieke oordeelsvorming, beter moeten aansluiten op de behoefte van de gemeente;
- de rapportages van de rekenkameronderzoeken zouden meer moeten doorwerken in de praktijk. Aannemelijk is dat dit gebeurd wanneer de eerste twee punten worden geoptimaliseerd;
- tevens is van belang dat de onderzoeken een onontkoombaar gezag hebben door middel van kwaliteit en statuur van de voorzitter van de rkc;
- de steun vanuit de gemeenteraad(sleden) kan beter. Tot nu toe heerst hier een onbestemd gevoel over.

Over het algemeen kan gezegd worden dat de betrokkenheid bij de rekenkameronderzoeken beter moet. Zowel vanuit de rkc zelf, als vanuit de raad(sleden). De betrokkenheid kan vergroot worden wanneer er onderzoeksonderwerpen worden gekozen die 'er toe doen ', op maatschappelijk en op politiekvlak. Daarom zijn de volgende aandachtspunten opgesteld waar rekening mee gehouden moet worden bij het selecteren van een onderzoeksonderwerp voor en tijdens de uitvoering van het onderzoek.
De aandachtspunten zijn:

- het onderzoek moet maatschappelijk relevant zijn;
- het onderzoek moet aansluiten bij de politieke behoefte die er is;
- het onderzoekstraject moet maatwerk zijn;
- de onderzoeksrapportage moet onbetwistbaar zijn;
- de gemeenteraad moet enigerlei besluit nemen naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen van de rkc;
- er moet toezicht zijn op de doorvoering van de aanbevelingen;
- bij dit alles is en blijft de rkc onafhankelijk!

De tussenbalans over het jaar 2008 is als volgt:
De huidige rkc heeft bij de afronding van het rekenkameronderzoek naar woningbouwbeleid een minder positieve ervaring opgedaan. De rkc staat ook terugkijkend achter de conclusies en aanbevelingen van het rapport. Achteraf is gebleken dat het onderzoeksonderwerp niet voldoende door de raad werd gedragen. Door de afwijzing van een deel van de aanbevelingen door het college en een tekortschietende procesgang bij de raadsbehandeling heeft dit rapport vervolgens onvoldoende effect gesorteerd. Deze ervaring zorgt ervoor dat de rkc het in de periode 2009 – 2010 anders aan wilde pakken. De aandachtspunten van de evaluatie zijn meegenomen in het traject en de betrokkenheid is aanwezig om de vervolg onderzoeken met meer succes neer te zetten.

4 Periode 2009 tot maart 2010

In de periode tussen de oplevering van het rapport over het woningbouwbeleid (juni 2008) en de voorbereidingen voor de nieuwe onderzoeken (augustus 2009) heeft de rkc als enige activiteit er op toegezien dat er een opvolgingsonderzoek uitgevoerd werd naar het eerste rekenkameronderzoek Groenbeleid. De invulling van zowel de voorzitterfunctie als de secretarisfunctie, als aanjagers van de rkc, is in dat tijdvak weinig zichtbaar geweest. De activiteiten van de rekenkamercommissie hebben zich geconcentreerd tussen augustus 2009 en het einde van deze raadsperiode in maart 2010. Het tijdpad was als volgt:

Tijd	Actie
28 september 2009	Inventarisatiebijeenkomst
1 oktober 2009	Start onderzoeken
1 oktober t/m 17 december 2009	Uitvoering onderzoeken: documentanalyse, interviews (4 t/m 11 november), analyseren, rapport opstellen en met regelmaat vergaderen met rekenkamercommissie
17 december 2009 t/m 8 januari 2010	Wederhoor ronde binnen de gemeentelijke organisatie
28 januari 2010	Informatiesessie tijdens raadsrotonde
18 februari 2010	Raadsdebat
25 februari 2010	Evalueren en evaluatierapport opstellen

In antwoord op de offerteaanvraag van 16 juli 2009 heeft KplusV een onderzoeksplan geschreven waarin onder andere het volgende aan bod kwam. In het onderzoeksvoorstel zijn grofweg drie blokken gespecificeerd en beschreven waar ondersteuning voor wordt gevraagd vanuit de gemeente. Het ging om de volgende blokken:

1. ondersteuning van de rekenkamercommissie door invulling van de secretarisfunctie;
2. het uitvoeren van twee rekenkameronderzoeken;
3. een evaluatie van het functioneren van de rkc.

Het ondersteunen van de rekenkamercommissie is als een integrale taak gezien, waarbij de secretaris invulling gaf aan alle verantwoordelijkheden die bij de functie horen. De rekenkameronderzoeken, het tweede blok, zijn uitgevoerd conform de wensen van de rekenkamercommissie. Onderdeel hiervan was een startbijeenkomst waarbij geïnventariseerd is welke onderwerpen onderzocht zouden gaan worden. Ten slotte lag in blok drie een evaluatie besloten, waarin een aantal elementen in ieder geval aan bod komen: het werken met raadsleden in de rekenkamercommissie, de inventarisatiebijeenkomst en de aanbiedings- en behandelprocedure van de rapportages richting de raad.

Aanpassing van het reglement van orde

Op 24 september 2009 heeft de raad artikel 24 van het reglement van orde vastgesteld. In dit artikel is de manier beschreven waarop de onderzoeken gepresenteerd en verdedigd worden. Er is een scheiding gemaakt tussen een informatieve bijeenkomst en een raadsdebat. Dit artikel heeft als leidraad gediend voor de raadsbehandeling van de twee rekenkameronderzoeken op 28 januari 2010 (raadsrotonde) en 18 februari 2010 (raadsvergadering).

De startbijeenkomst

Op 28 september is een nieuwe periode van rekenkameronderzoeken officieel van start gegaan. Tijdens de bijeenkomst van 28 september is de aankondiging gedaan van een tweetal rekenkameronderzoeken. Onderzoeksonderwerpen waren destijds nog niet bekend. De bijeenkomst stond in het teken van het kiezen van een tweetal onderwerpen. Voor de door de rkc te maken keuze was een aantal criteria geformuleerd. Deze criteria stonden in verband met de geformuleerde leerpunten in de evaluatie van de vorige rekenkamerperiode. De onderzoekonderwerpen moeten maatschappelijk relevant zijn, aansluiten bij de politieke behoefte, er moet maatwerk geleverd kunnen worden, de resultaten moeten doorwerken in de praktijk en er moet toezicht zijn op de doorvoering. Aan de hand van deze criteria heeft de rekenkamercommissie een longlist van mogelijk onderwerpen opgesteld voorafgaand aan de bijeenkomst. Tijdens de bijeenkomst zijn doormiddel van het plakken van post-it's voorkeuren aangegeven voor onderwerpen die op de longlist staan. De rkc zal in de eerst volgende vergadering een definitieve keuze maken uit de onderwerpen, sterk rekening houdend met de aangegeven voorkeuren. Bij de inventarisatiebijeenkomst was een groep mensen aanwezig die bestond uit de burgemeester, een drietal raadsleden, een aantal ambtelijk betrokkenen, de griffier en de leden van de rekenkamercommissie. Burgers waren daarbij niet aanwezig, ondanks het feit dat inwoners van te voren waren uitgenodigd om goede ideeën aan te dragen en dat er een publieke aankondiging is gedaan in de Gelderse Post. Gelijktijdig aan deze bijeenkomst waren in andere zalen in de Dru-fabriek andere bijeenkomsten aan de gang. Uiteindelijk heeft de rkc op 1 oktober 2009 uit de shortlist twee onderwerpen gedestilleerd: het inkoopbeleid en het communicatiebeleid.

Het feit dat de rekenkamercommissie conform de planning haar werkzaamheden heeft kunnen uitvoeren is in grote mate afhankelijk geweest van de medewerking van de gemeentelijke organisatie. Om het onderzoek mogelijk te maken, waren er documenten nodig en interviews. De documenten werden tijdig en veelvuldig aangeleverd en de interviews konden efficiënt ingepland worden. Gedurende het onderzoek zijn er met zeer grote regelmaat contactmomenten geweest waarbij de rekenkamercommissie overleg pleegde over de inhoud en het proces van de onderzoeken. Hierover meer in de volgende paragraaf.

Proces van onderzoek (aan de hand van rkc vergaderingen)

De rekenkamercommissie is nauw betrokken geweest bij het onderzoeksproces en de inhoud door middel van vergaderingen die regelmatig gepland werden waarbij de rekenkamercommissieleden en onderzoekers aanwezig waren. Hier volgt een korte omschrijving van de vergaderingen gedurende de onderzoeksperiode.

1 oktober 2009

Op 1 oktober vond de eerste vergadering van rkc en de onderzoekers plaats. Tijdens deze vergadering is de inventarisatiebijeenkomst van 28 september besproken. Het algemene beeld was dat de geplande bijeenkomst heeft opgeleverd wat er van verwacht werd. Het aantal aanwezigen werd als weinig ervaren. Vervolgens heeft de rkc de dertien onderwerpen gewogen en bediscussieerd. Tijdens de bijeenkomst is bijgehouden welke onderwerpen voorkeur genoten bij de aanwezigen. Voor een aantal onderwerpen werd geen behoefte gevoeld om deze te onderzoeken, andere onderwerpen waren meer geschikt om op een andere tijdstip of door de organisatie zelf te onderzoeken. Een aantal onderwerpen is door de aanwezige raadsleden beargumenteerd aangemerkt als 'goede onderzoeksonderwerpen '. Deze zijn door de rekenkamercommissie op de shortlist geplaatst.

Uiteindelijk is de keuze gemaakt om het inkoopbeleid en het communicatiebeleid te onderzoeken. Deze onderwerpen voldeden het beste aan de eerdergenoemde criteria: zowel inkoopbeleid als communicatiebeleid voldeden met name aan een politieke behoefte, waren te beïnvloeden en maatschappelijk relevant.

15 oktober 2009

In deze vergadering zijn de onderzoeksplannen voor de beide onderzoeken besproken en is de vraagstelling aangescherpt.

12 november 2009

Aan de orde is gekomen dat er meer informatie over de rkc op de website moet komen te staan. De voortgang van de onderzoeken werd besproken. De voortgang was naar tevredenheid; de onderzoekers hebben veel informatie gekregen vanuit documentatie en gesprekken.

26 november 2009

De eerste bevindingen van de onderzoeken zijn doorgesproken.

10 december 2009

De bevindingenrapporten zijn in hun geheel doorgenomen. De rkc-leden hebben diverse aanvullingen genoemd. Een aantal gespreksverslagen moest nog geaccordeerd terugkomen, aan de hand daarvan moesten nog enkele aanpassingen gedaan worden. De algemene strekking was dat de rapporten een goede en genuanceerde kijk boden op het geheel.

7 januari 2010

In deze vergadering werd besproken dat de ambtelijke wederhoorronde twee dagen later zou komen dan afgesproken. Tijdens het bespreken van de rapporten kwam naar voren dat de conclusies en aanbevelingen scherper konden worden aangezet. Op 11 januari 2010 zouden de conclusies en aanbevelingen naar directeur mevrouw G. Tamminga gaan voor het opstellen van een bestuurlijke reactie.

11 februari 2010

In de vergadering van 11 februari werd de informatiebijeenkomst van 28 januari 2010 nabesproken. De ervaring dat dit goed is gegaan, werd door eenieder gedeeld. Opgemerkt werd dat de rapporten op de website staan en dat er tevens een artikel over de informatiesessie te lezen is op de website. Tenslotte is het raadsdebat voorbesproken.

Wederhoor en bestuurlijke reactie

Het conceptrapport d.d. 17 december 2009 is aan de organisatie aangeboden voor een check op feitelijke juistheid en volledigheid. Op 8 januari 2010 werd er een document opgestuurd met daarin opgenomen de meldingen van onjuistheden in het rapport. Naar aanleiding van dit document hebben de onderzoekers enkele documenten opgevraagd waarnaar verwezen werd door de gemeente. Deze stukken zijn op 13 januari 2010 aan de onderzoekers gemaild. Aan de hand van deze documentatie werd duidelijk welke aanpassingen er gedaan moesten worden in de rekenkamerrapporten.
Van de gemaakte wijzigingen hebben de onderzoekers een verslag gemaakt en geretourneerd aan de organisatie. De aangewezen onjuistheden, de verzoeken om aanpassing en de daadwerkelijke aanpassingen heb geen invloed gehad op de conclusies een aanbevelingen.

Deze zijn als definitief toegevoegd aan het rapport en op 14 januari 2010 opgestuurd naar de directeur en naar de griffie voor respectievelijk de bestuurlijke reactie en verspreiding onder de raadsleden.

Op 26 januari 2010 kwam de bestuurlijke reactie binnen bij de rkc. In deze reactie hebben opmerkingen over het communicatierapport de overhand. De bestuurlijke reactie is niet specifiek gericht op de conclusies en aanbevelingen. Deze kunnen daardoor onveranderd blijven.

Raadsrotonde (informatiesessie over rekenkameronderzoeken)

Op 28 januari 2010 vond om 8 uur 's avonds in de Dru-frabriek te Ulft de informatiesessie over de rekenkameronderzoeken plaats. De avond begon met de uitleg van de griffier over het op 24 september 2009 vastgestelde artikel 24. In het artikel is door de raad beschreven hoe de rapportage en presentatie van de rkc moet verlopen. Een scheiding is gemaakt tussen het informeren van de raad (informatiebijeenkomst van 28 januari) en het debatteren over de aanbevelingen in een openbare raadsvergadering (raadsdebat van18 februari 2010). Vervolgens heeft de voorzitter van de rkc kort de conclusies toegelicht van beide onderzoeken. De aanwezigen hadden de mogelijkheid om vragen te stellen over de rapporten. De vragen die gesteld werden, gingen over de betrokkenheid van burgers bij de onderwerpkeuze, over aanbestedingen en de gemeentelijke verantwoordelijk daarin. Met betrekking tot communicatie werd de vraag gesteld of het werkelijk zo bedoeld is dat de communicatie van de gemeente relatief persoonsgebonden is. De vragen zijn voor zover bekend naar tevredenheid beantwoord en daarmee werd de avond afgesloten.

Raadsdebat

Op 18 februari 2010 vond het raadsdebat over de twee onderzoeken plaats. Beide onderzoeken zijn hierin aan de orde gekomen. Raadsleden c.q. fractievoorzitters hebben de gelegenheid benut om vragen te stellen. Uit de inhoudelijke opmerkingen van de raadsleden bleek dat de onderzoeken voorafgaand aan het debat kritische aandacht van de raadsfracties hebben gehad. Dit bleek ook uit de gestelde vragen, deels aan de rkc, maar met name aan de portefeuille-houder. De portefeuillehouder heeft daarop aangeduid dat het college achter een deel van de aanbevelingen staat. Uit de reactie van het college blijkt echter ook dat het college afwacht in hoeverre opvolging van de aanbevelingen wordt opgenomen in het op te stellen raadsvoorstel. De voorzitter van de rkc heeft resumerend benadrukt dat de visie van de rkc besloten ligt in de aanbevelingen. De rkc staat achter de gedane aanbevelingen, ook na de bespiegeling door de raadsleden en de reactie van de portefeuillehouder.

5 Het functioneren van de rekenkamercommissie

In het jaar 2010 zal er vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken een landelijke evaluatie worden uitgevoerd met betrekking tot de lokale rekenkamerfunctie. In deze landelijke evaluatie zal het al dan niet handhaven van de mogelijkheid van een rekenkamercommissie (als alternatief voor een volledig onafhankelijke rekenkamer) een beoordelingspunt zijn.

Binnen de gemeente Oude-IJsselstreek is de vorm van de rkc tevens een punt van evaluatie. Hoe het huidige model met uitsluitend raadsleden werkt, wat de goede punten en de leerpunten zijn van de rkc, wordt hieronder uiteengezet.

Zoals in de inleiding al aangegeven, heeft deze evaluatie het karakter van een zelfevaluatie. Dit enerzijds omdat de bevindingen in samenspraak met de rekenkamercommissie tot stand zijn gekomen, maar ook omdat de onderzoekers het afgelopen half jaar als externe secretaris en onderzoeker hebben bijgestaan. Het neemt niet weg dat de evaluatie is opgesteld vanuit een kritische blik op de rkc. De kritische opmerkingen van het raadspresidium zijn meegenomen in de onderstaande beschouwing.

Het model

De rekenkamercommissie is ingevuld door vier raadsleden, drie leden en een voorzitter, in de periode september 2009 tot maart 2010 aangevuld met een externe secretaris/onderzoeker. Dit in tegenstelling tot het eerdere model waarbij er naast de vier raadsleden, een externe voorzitter was met specifieke bestuurskundige expertise. In het huidige model met uitsluitend raadsleden in de rkc is de aansluiting met de raad gezocht. Dit was een van de aandachtspunten vanuit de vorige evaluatie. Het model en de uitvoering daarvan in Oude IJsselstreek heeft goede punten, maar ook een aantal minder goede punten. Deze laatste duiden we onderstaand aan als leerpunten. Voorafgaand aan de beschouwing merken we op dat de raadsleden in de rkc zelf aangeven dit model als het meest effectief en efficiënt te beschouwen.

Goede punten

1. Er is een goede band met de raad en met de gemeenschap.
   De rkc-leden hebben een geschiedenis binnen de gemeenschap en als raadslid. Voor een rekenkameronderzoek heeft het duidelijk voordelen als de rkc wortels heeft in de gemeenschap en voeling heeft met raadsleden als inwoners. De onderzoekers hoeven niet te zoeken in de gemeente naar bepaalde relevante personen, relaties, anekdotes, cultuuruitingen en onzichtbare lijntjes: de rkc kan deze informatie verstrekken en duiden. Het zorgt dat rekenkameronderzoek wordt uitgevoerd met oog voor de cultuur, geschiedenis en verhoudingen in Oude IJsselstreek, terwijl de externe onderzoekers vanuit hun professionele achtergrond hun objectieve kijk behouden. De rkc luistert naar de raad en bepaalt vervolgens vanuit de eigen onafhankelijke rol wat de volgende stappen zijn. Het beste voorbeeld daarvan is de inventarisatiebijeenkomst. Deze was, met enkele leerpunten (zie hieronder), succesvol in dat het heeft geresulteerd in een tweetal onderzoeksonderwerpen die voortkomen uit de wensen van de raad.

2. Geen partijdigheid en onafhankelijk.
   De leden van de rkc hebben allen een andere achtergrond en politieke kleur. De rkc is een onafhankelijk onderzoeksorgaan, waarin geen politieke sturing te proeven mag zijn. Gedurende de gehele periode is er niets naar boven gekomen wat enigszins op een politieke voorkeur zou kunnen lijken. De rkc heeft zich behalve onpartijdig ook onafhankelijk opgesteld. Zij hebben zich niet laten beïnvloeden door belangen vanuit de raad en de gemeente. Hierin onderscheidt deze rkc zich in positieve zin van sommige andere rkc´s waarin raadsleden een dominante positie hebben.

3. Betrouwbaar en betrokken.
   Gedurende het onderzoek is er veel gevraagd van de rkc-leden. Tweewekelijks werd er een vergadering gepland om de voortgang van het onderzoek te bespreken. Bij alle vergaderingen op een enkele uitzondering na alle leden van de rkc aanwezig geweest om de onderzoekers te begeleiden. De rkc-leden zijn betrokken geweest bij de beide onderwerpen. Dit was te merken door levendige discussies en de veelvuldige voorbeelden.

4. Kennis van de gemeentelijke organisatie.
   De rkc-leden hebben kennis van hoe de gemeentelijke organisatie in elkaar zit en hoe het er in de gemeente aan toe gaat. Wanneer er onduidelijkheden bestonden bij de onderzoekers, konden de rkc-leden veelal voor opheldering zorgen en uitleg geven. Deze uitleg heeft er voor gezorgd dat het onderzoek scherp kon worden gedaan en de conclusies en aanbevelingen beter van kwaliteit zijn. De kennis van de organisatie is door de rkc-leden opgedaan vanuit de langjarige ervaring als inwoner, maar vooral ook als raadslid.
   Zij weten de sterke punten en de punten die verbeterd kunnen worden uit eigen ervaring. Door de kennis van deze specifieke gemeentelijke organisatie zijn de rkc-leden daarom een gesprekspartner van toegevoegde waarde voor de onderzoekers.

5. Goede sfeer.
   Binnen de rkc heerst een goede sfeer. Gedurende het onderzoek konden twijfels, vermoedens, vrezen en tevredenheid naar elkaar toe worden uitgesproken. Genoeg ruimte bestond er voor eenieder om een eigen idee over de onderzoeken te ventileren. Aannemelijk is dat een goede communicatie een voorwaarde is voor deze sfeer. Daarbij heeft er een goed tempo gezeten in de uitvoering van de onderzoeken en waren de rkc-leden creatief in het zoeken van oplossingen en richtingen.

Leerpunten voor de rekenkamercommissie

1. Regie voeren.
   Op een aantal punten moet de rkc de regie strakker in de hand houden. De afhandeling van het rapport over het woningbouwbeleid had beter gemanaged kunnen worden, zeker omdat duidelijk was dat de bevindingen gevoelig lagen. Andere voorbeelden van tekortschietende regie zijn de 'stille periode ' tussen juni 2008 en augustus 2009 c.q. de beperkte planvorming en uitvoering in deze periode, het plannen van een inventarisatiebijeenkomst terwijl er interessante concurrerende bijeenkomsten op dezelfde tijd zijn, de communicatie rond deze inventarisatiebijeenkomst, en de externe communicatie, bijvoorbeeld over de onderzoeken (onder meer via de website). Wanneer we het voorbeeld van de inventarisatiebijeenkomst eruit lichten, dan is duidelijk dat die inhoudelijk weliswaar nuttig is geweest.

Maar de opkomst van raadsleden en inwoners bij de inventarisatiebijeenkomst was duidelijk geringer dan verwacht. Met meer regie op de planning in relatie tot concurrende bijeenkomsten en meer proactieve communicatie richting de raadsleden en inwoners van de gemeente, kan de rkc de kans vergroten dat er deze aanwezig zullen zijn.
Resumerend kan de regievoering in algemene zin, en in het bijzonder met betrekking tot de communicatie richting de inwoners en de raadsleden, worden versterkt.

2. Kennis in huis over bestuurlijke en bedrijfsvoeringsprocessen.
   De rkc heeft zelf beperkt kennis van bestuurlijke en bedrijfsmatige processen en heeft nauwelijks ervaring met het uitvoeren of aansturen van onderzoek. In beginsel huurt de rkc voor de onderzoeken gespecialiseerde externe bureaus in. Echter, door zelf tevens kennis te hebben van deze bestuurlijke en bedrijfsvoeringsprocessen kan er meer diepgaand over de inhoud, vorm en de organisatie van het onderzoek gediscussieerd kunnen worden. Het is wenselijk dat binnen de rkc inhoudelijke kennis over bestuurlijke en bedrijfsvoering aanwezig is.

3. Meer professionele en kritische houding.
   De rekenkamerfunctie is een belangrijke functie in het duale bestel. De onderzoeken moeten op een gedegen wijze zijn uitgevoerd en ook de presentatie van de resultaten moet met overtuiging gebeuren. Het vereist een meer professionele en kritische houding bij de leden van de rkc.

4. Robuustheid.
   De voorgaande punten zorgen voor een robuuste rkc: een rkc met vertrouwen en gezag. Wanneer er sprake is van kennis, een professionele en kritische houding dan is een rkc robuust. Een voorbeeld van robuustheid van de huidige rkc is het optreden van de voorzitter van de rkc tijdens de raadsrotonde. Hierbij werd duidelijk dat de rkc weet wat zij aan het doen zijn, hier achter staat en dit duidelijk kan overbrengen. Er zijn echter ook voorbeelden waarin de huidige rkc zich onvoldoende robuust toonde. Robuustheid is belangrijk voor het imago en het functioneren van een rkc. Hieraan zou gewerkt kunnen worden door op de voorgaande punten te letten in de toekomst.

Leerpunt voor het college

In dit evaluatierapport over de rekenkamercommissie willen we ook een leerpunt voor het college aanstippen.

1. Voldoende aandacht voor conclusies en aanbevelingen in de bestuurlijke reactie op het rekenkameronderzoek.
   De bestuurlijke reactie op de rekenkameronderzoeken naar inkoopbeleid en communicatiebeleid was beperkt. In het verleden (rapport woningbouwbeleid) werd explicieter gerefereerd aan de conclusies en aanbevelingen in het rapport. Dit is een goede zaak met het oog op de gewenste focus in het uiteindelijke raadsdebat.

Leerpunt voor de griffie

In dit evaluatierapport over de rekenkamercommissie willen we ook een leerpunt voor de griffie aanstippen.

1. Aandacht voor agenda en concurrerende bijeenkomsten.
   De griffie heeft de rkc in de afgelopen periode adequaat gefaciliteerd.

Terugkijkend naar de inventarisatiebijeenkomst op 28 september 2009 is de constatering dat de beperkte presentie een gevolg was van conflicterende raadsbijeenkomsten.
Dit is een leerpunt dat overigens al goed is opgepakt bij de raadsrotonde op 28 januari 2010. Een leerpunt volgt ook uit de te volle agenda voor de recente raadsvergadering op 18 februari 2010.
Een gedegen behandeling is gebaat bij voldoende tijd voor een afgewogen behandeling (zie ook de leerpunten voor de raad).

Leerpunten voor de raad

In dit evaluatierapport over de rekenkamercommissie willen we ook twee leerpunten voor de raad aanstippen.

1. Aandacht voor onderwerpselectie.
   De twee onderzoeksonderwerpen inkoopbeleid en communicatiebeleid sloten aan bij de wensen van de raad. De vertegenwoordiging van de raad in de inventarisatiebijeenkomst was met drie raadsleden beperkt. Niet alle partijen waren vertegenwoordigd. Gezien de aandachtspunten van het raadspresidium uit de vorige evaluatie noteren we dit als leerpunt voor de raad.

2. Focus bij de behandeling in de raadsvergadering.
   De nieuwe werkwijze bij de raadsbehandeling is met de twee onderzoeken in 2010 getoetst. De behandeling van informerende vragen (geen debat) in de raadsrotonde functioneert naar wens. De behandeling in de raadsvergadering is voor verbetering vatbaar. In de raadsvergadering zou het debat moeten gaan over de aanbevelingen van de rkc en de bestuurlijke reactie daarop. In de vergadering van 18 februari 2010 was daar nog onvoldoende focus op.

6 Conclusie en aanbevelingen

6.1 Conclusie

De kernwaarden voor een rekenkamercommissie zijn onafhankelijkheid, objectiviteit en deskundigheid. Om goed te kunnen functioneren moet een rekenkamercommissie daarbij doortastend opereren, gezag uitstralen en het vertrouwen hebben van raad en college. In de afgelopen periode heeft de rekenkamercommissie zich bewezen als een onafhankelijk van raad en college opererende commissie die op objectieve wijze onderzoeken heeft uitgevoerd. De raad vraagt dat de rekenkamercommissie voeling houdt met hetgeen de raad wil. Rekening houdend met de onafhankelijke rol, heeft de rekenkamercommissie ook daaraan invulling gegeven. Voor de deskundigheid is de rekenkamercommissie afhankelijk geweest van externe ondersteuning, zowel in de periode 2006-2008 als in de periode 2008-2010. Dit is een gevolg van de keuze van de raad om de rekenkamercommissie uitsluitend te laten bemensen door raadsleden. De huidige rekenkamercommissie heeft gemeten naar de belangrijkste kern-waarden adequaat gefunctioneerd. Voor de volgende periode is het raadzaam om, naast de voeling met de raad, ook deskundigheid en gezag als uitgangspunten te nemen.

6.2 Aanbevelingen

We komen op basis van het voorgaande tot de volgende aanbevelingen:

- Zorg voor balans in de rekenkamercommissie tussen enerzijds binding met de raad en anderzijds deskundigheid, professionaliteit, gezag en een kritische houding. Dit impliceert een model waarin naast raadsleden, ook enkele deskundigen zitten (met bestuurlijke/bestuurskundige, accountancy-, controller-, of wetenschappelijke achtergrond). Een tussenmodel zou kunnen zijn dat raadsfracties deskundigen voordragen, die vervolgens aan een vastgestelde set criteria moeten voldoen.
- Handhaaf de huidige wijze van onderwerpselectie. De raad en inwoners dragen aan, de rekenkamercommissie bepaalt vanuit de onafhankelijke rol.
- Zorg voor opvolgingsonderzoek. Het feit dat de opvolging van aanbevelingen gemonitord wordt, geeft meerwaarde aan de onderzoeken.
- Verken regionale samenwerking met andere rekenkamercommissies. Selectief samenwerken op regionaal niveau is wenselijk bij gemeenteoverstijgende onderzoeksonderwerpen. Op dit moment ontbreken daarvoor de infrastructuur en contacten. Zowel de huidige rkc als een deel van de geraadpleegde leden van het raadspresidium hebben aangegeven dat een regionale rekenkamercommissie niet wenselijk is.
- Breng een beperking aan in de huidige raadsbehandeling van rekenkameronderzoeken (artikel 24 reglement van orde). Een behandeling in twee fasen volstaat. Wel is daarbij van belang dat gestuurd wordt op het realiseren van raadsdebat over de aanbevelingen.
- Zorg voor training/scholing voor de nieuwe rekenkamercommissieleden aan het begin van de nieuwe rekenkamerperiode. Meer gedegen voorbereiding op het invullen van een rekenkamerpositie kan voor meer robuustheid zorgen van de commissie.